

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Przewodniczący
Marek Chrzanowski

Warszawa, dnia 5 stycznia 2017 r.

DPP/WOPIII/024/46/6/2016/BW/DL/ES/2017

Pan
Piotr Nowak
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 grudnia 2016 r., znak FN5.700.17.2016, dotyczące projektu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych uwag organu nadzoru do ww. projektu.

Uwagi ogólne (niezwiązane z konkretnymi przepisami projektu).

Umowy ubezpieczenia grupowego.

System dystrybucji ubezpieczeń opisany w projekcie wydaje się pomijać kwestię dystrybucji ubezpieczeń w ramach umów ubezpieczenia, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, a więc grupowych umów ubezpieczenia, w przypadku których wyłączony jest zakaz wynagradzania ubezpieczającego. Tymczasem jest to obszar, w którym może dochodzić do istotnych nieprawidłowości w postaci missellingu, gdyż – co wielokrotnie już podkreślano – ubezpieczający wynagradzany przez ubezpieczyciela działa w warunkach konfliktu między obowiązkiem lojalnego zachowania się wobec ubezpieczonego a lojalnością w stosunku do ubezpieczyciela. Dlatego też rozważyć należy, czy oferowanie przystąpienia do grupowej umowy ubezpieczenia, o której mowa w art. 18 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej nie powinno być uznane za formę dystrybucji ubezpieczeń. Nie wydaje się przy tym celowe kwalifikowanie takiej działalności jako działalności pośredników ubezpieczeniowych, gdyż liczba wymogów formalnych związanych z podjęciem i prowadzeniem pośrednictwa ubezpieczeniowego, wydaje się nadmierna w stosunku do charakteru działalności polegającej na dystrybucji ubezpieczeń w ramach grupowej umowy ubezpieczenia. Formuła agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniająca (art. 4 pkt 1 projektu) nie będzie z kolei odpowiednia dla ubezpieczających w ramach umów ubezpieczenia grupowego. Agentem takim może być bowiem wyłącznie przedsiębiorca, który dystrybuuje ubezpieczenia inne niż umowy ubezpieczenia na życie oraz inne niż umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Podmiotom zajmującym się dystrybucją ubezpieczeń, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, nie zawsze można zaś przypisać status przedsiębiorcy, a ponadto sama umowa ubezpieczenia bardzo często będzie umową

ubezpieczenia na życie lub umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Rozważyć należałoby zatem wprowadzenie ubezpieczających w ramach umów, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, jako odrębnego rodzaju dystrybutorów ubezpieczeń. Dzięki temu ubezpieczający w ramach umów ubezpieczenia grupowego, w których dopuszczalne jest wynagradzanie ubezpieczających zobowiązani byłiby do przestrzegania obowiązków wynikających z art. 7, art. 8 ust. 3 i art. 9 projektowanej ustawy.

Obowiązek informacyjny przeciwdziałający misselingowi.

Proponuje się uzupełnienie przepisu projektu dotyczącego obowiązków informacyjnych o zapis zobowiązujący dystrybutorów ubezpieczeń do poinformowania klienta o wysokości wynagrodzenia jaką otrzyma z tytułu zawarcia bądź obsługi umowy ubezpieczenia.

W ocenie organu nadzoru jawność wynagrodzeń pomoże w osiągnięciu przynajmniej dwóch celów: ograniczenia zjawiska missellingu w procesie sprzedaży produktów ubezpieczeniowych oraz wpłynie na podniesienie jakości usługi świadczonej przez pośrednika.

Ujawnienie wysokości wynagrodzenia skłoni pośrednika do wykazania, że produkt oferowany przy wyższej prowizji jest dla klienta lepszy od pozostałych. Taki proces będzie się wiązał z koniecznością dokonania analizy produktu i wykazania najważniejszych jego parametrów (m.in. zakresu ochrony, wyłączeń, klauzul dodatkowych, ceny). Powyższe przyczyni się także do podniesienia wiedzy klienta na temat kształtu produktu i podniesienia świadomości co do zaspokojenia potrzeby ochrony ubezpieczeniowej.

W ocenie organu nadzoru konieczność ujawniania wynagrodzenia, wraz innymi elementami prokonsumenckimi istniejącymi lub wprowadzanymi na rynek ubezpieczeniowy, takimi jak: badanie wymagań i potrzeb klienta, rekomendacja najwłaściwszej umowy ubezpieczenia przedkładana przez brokera, wymóg poinformowania o palecie ofert przez multiagenta pozwoli na podniesienie kultury podaży usługi ubezpieczeniowej.

Zdaniem organu nadzoru ujawnienie wynagrodzenia wpłynie pozytywnie na jakość usług pośrednictwa poprzez uzupełnienie oferty o wartość dodaną. Pośrednik przekonując klienta do zakupu ubezpieczenia z wyższą prowizją będzie przymuszony dołożyć dodatkową usługę legitymującą tę wyższą prowizję. Dzięki temu klient uzyska wartość dodaną w postaci opieki posprzedażowej, monitoringu ryzyka, pomocy przy odnowieniu, asysty przy likwidacji szkody, itp.

Warto nadmienić, że powyższa propozycja wpisuje się w tendencję rozszerzania zakresu ochrony konsumenta, czego przykładem może być unijna dyrektywa nr 2014/17/UE w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi, zawierającą między innymi wymóg informowania konsumentów o wysokości prowizji otrzymywanej przez pośrednika finansowego od kredytodawcy.

Obowiązek przechowywania dokumentów przez zakład ubezpieczeń.

Proponuje się dodać przepis dotyczący obowiązku przechowywania przez zakład ubezpieczeń dokumentacji dotyczącej współpracy z agentem oraz określający minimalny czas tego przechowywania, który w ocenie organu nadzoru winien uwzględniać możliwy okres aktywności zawodowej i wynosić minimum 30 lat.

Czas niezbędny organowi nadzoru do pełnego wdrożenia projektowanej regulacji w zakresie rejestru pośredników ubezpieczeniowych.

Przedłożony projekt ustawy regulujący w sposób kompleksowy rynek dystrybucji w zakresie ubezpieczeń i reasekuracji przydaje organowi nadzoru szereg uprawnień, ale i jednocześnie nakłada wielość obowiązków. Szczegółowy zakres i sposób realizacji zadań przypisanych organowi nadzoru będzie znany po zakończeniu pełnego procesu legislacyjnego, który w przypadku omawianego aktu prawnego nie zakończy się z dniem wejścia ustawy w życie, lecz

z uwagi na proponowane brzmienie art. 98 projektu zostaje odroczony w czasie do 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Z uwagi na wagę regulacji, jakie mają być zawarte w aktach wykonawczych do projektowanej ustawy, realizacja niektórych zadań przewidzianych w projekcie przedmiotowej ustawy może być utrudniona, a nawet niemożliwa w dniu jej wejścia w życie, jak również przez pewien czas po tym dniu. Szczególne znaczenie dla prawidłowości funkcjonowania rynku dystrybucji ma rejestr agentów i brokerów będący podstawą gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących tego rynku. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 96 projektu rejestr pośredników ubezpieczeniowych prowadzony na podstawie przepisów uchylanej ustawy stanie się rejestrem agentów i brokerów. Organ nadzoru wskazuje jednak, iż stworzenie rejestru obejmującego pełną funkcjonalność określoną ustawą o dystrybucji ubezpieczeń musi uwzględniać szereg czynników zewnętrznych niezbędnych w procedurze realizacji projektu. Z uwagi na zasady wydatkowania środków finansowych obowiązujące organ nadzoru oraz tryby działania wynikające z ustawy o zamówieniach publicznych uruchomienie przedmiotowych procedur będzie możliwe po rozpoczęciu obowiązywania wszystkich regulacji ustawowych, włącznie z aktami wykonawczymi. Należy mieć na względzie, że projektowana ustawa w znaczący sposób modyfikuje zakres danych i sposób prowadzenia rejestru agentów i brokerów, w szczególności nakładając na organ nadzoru obowiązek zapewnienia odpowiedniej funkcjonalności rejestru oraz pozyskania dodatkowych danych, dotychczas nieprzetwarzanych. Jako przykład można wskazać tu rejestr brokerów, który zgodnie z wymogami Dyrektywy 2016/97 oraz projektowanej ustawy musi być prowadzony w formie internetowej, dotychczas nieobowiązującej. Należy również nadmienić, iż nowy rejestr będzie wymagał przeprowadzenia testów z udziałem uczestników rynku. Organ nadzoru wskazuje zatem, że w jego ocenie minimalny czas niezbędny do zbudowania i zapewnienia funkcjonalności rejestru zgodnie z przepisami ustawy oraz zebranie wymaganych danych może wynosić 12 miesięcy od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych do ustawy. Należy przy tym podkreślić, iż w tym czasie dotychczasowe rejestry będą zapewniały spełnianie wymogów koniecznych do realizacji zadań nałożonych na organ nadzoru i prawidłowego funkcjonowania podmiotów uczestniczących w dystrybucji ubezpieczeń i reasekuracji.

Postulat zmiany kodeksu spółek handlowych.

Z uwagi na istniejące w praktyce problemy z brakiem możliwości wydawania zezwoleń spółkom partnerskim jednocześnie mając na uwadze fakt, iż działalność brokerską mogą prowadzić jedynie osoby fizyczne i osoby prawne proponujemy zmianę w ustawie Kodeks spółek handlowych polegającą na usunięciu z art. 88 KSH „brokera ubezpieczeniowego” jako wolnego zawodu.

Uwagi szczegółowe.

Art. 3 projektu

Wątpliwości budzi ustawowe określenie podmiotów wykonujących działalność wyłączoną spod zakresu ustawy mianem „agentów”. Skoro ich aktywność nie jest objęta przepisami projektowanej ustawy, to nie ma powodu, żeby w jakikolwiek sposób kategoryzować te podmioty, w szczególności w sposób ograniczający swobodę ich działalności gospodarczej – określenie „agent” w świetle zarówno ustawowej definicji agenta – art. 4 pkt 2, jak i w świetle przepisów kodeksu cywilnego o umowie agencyjnej skutkuje konkluzją, że aby być beneficjentem wyłączenia spod zakresu ustawy, konieczne jest związanie się z zakładem ubezpieczeń umową agencyjną. Takiego ograniczenia nie ma w Dyrektywie 2016/97, która odwołuje się jedynie do kryteriów przedmiotowych (art. 1 ust. 3, analogicznie zresztą jak art. 3 ust. 2 obecnie obowiązującej ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym).

Treść art. 3 ust. 2 powinna stanowić punkt 3 w ust. 1 art. 3. Ponadto, z uwagi na fakt, iż warunek zawarty art. 3 ust. 2 projektu stanowi alternatywę dla progu określonego w art. 3 ust. 1 pkt 2 projektu, konieczne jest wyraźne zaznaczenie tej okoliczności w treści przepisu. Wreszcie odwołanie do określenia usługi, której towarzyszy ubezpieczenie, powinno brzmieć „ust. 1 pkt 1” (litera „a” w ust. 1 pkt 1 odnosi się do zakresu ubezpieczenia a nie usługi, której to ubezpieczenie towarzyszy).

Poniekąd konsekwencją wątpliwości podniesionej na wstępie uwag do art. 3 jest adresowanie obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 3 projektu wyłącznie do zakładu ubezpieczeń. Przepisy prawa nie ingerują w relacje pomiędzy zakładami ubezpieczeń a pośrednikami wyłączonymi spod zakresu Dyrektywy 2016/97, dlatego niezrozumiałe jest poczynienie założenia, że to zawsze zakład ubezpieczeń odpowiada za spełnienie wymogów odnoszących się do działalności pośrednika wyłączonego spod zakresu projektowanej ustawy. Na gruncie art. 1 ust. 4 Dyrektywy 2016/97 za spełnienie tych obowiązków odpowiada zakład ubezpieczeń lub pośrednik.

W art. 3 ust. 3 pkt 1 mowa jest o skardze do Rzecznika Finansowego. Tymczasem w innych przepisach projektu (art. 24 ust. 1 pkt 8, art. 34 ust. 1 pkt 8) mowa jest o skardze, bez wskazywania, do kogo może być wniesiona. Należy usunąć tę niespójność.

Z art. 3 ust. 3 projektu wynika, że wymóg określony w pkt 2 powinien być spełniony przed zawarciem umowy ubezpieczenia. Na gruncie Dyrektywy 2016/97 jest to błędne podejście: w art. 1 ust. 4 lit. b) mowa jest o spełnieniu wymogów „przed zaproponowaniem” klientowi umowy.

Rozważenia wymaga skreślenie pkt 4 w art. 3 ust. 3. Przepisy Dyrektywy 2016/97 nie wymagają rejestracji podmiotów wykonujących działalność wyłączoną spod zakresu Dyrektywy. Co więcej, skoro Dyrektywa nie ma w ich przypadku zastosowania, to powstawałoby pytanie choćby o warunki, po spełnieniu których następuje ta rejestracja.

Art. 4 projektu

Odnośnie definicji „agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające” należy sformułować zastrzeżenie analogiczne jak odnośnie art. 3 co do przesądzenia przez polskiego prawodawcę o statusie pośrednika jako agenta.

Użyta w projekcie ustawy terminologia, zarówno określona definicjami zawartymi w art. 4, jak i pojawiająca się w innych przepisach projektu ustawy, wymaga doprecyzowania. Kwestia ta odnosi się w pierwszej kolejności do zawartej w art. 4 pkt 2 definicji, zgodnie z którą „agent ubezpieczeniowy” oznacza agenta ubezpieczeniowego oraz agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające. Użycie tak sformułowanej definicji jest nieprawidłowe, gdyż elementem definicji jest definiowany termin (warto zauważyć, że pojęcie agenta ubezpieczeniowego zostało już zdefiniowane w innym miejscu projektu – art. 19 ust. 1), wprowadza niejasności i rodzi problemy interpretacyjne w dalszych przepisach projektu ustawy. Dla przykładu pkt 8 art. 4 definiuje pojęcie „pośrednika ubezpieczeniowego”, wskazując, że jest nim agent ubezpieczeniowy, broker ubezpieczeniowy, ale nie jest nim agent ubezpieczeniowy oferujący ubezpieczenia uzupełniające. Wydaje się, że dla przejrzystości aktu prawnego, zamiast pojęcia „agenta ubezpieczeniowego”, zasadnym jest wprowadzenie pojęcia „agenta” bądź „agenta rynku ubezpieczeniowego” obejmującego agenta ubezpieczeniowego oraz agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające, oraz konsekwentne posługiwanie się tym pojęciem w całej

ustawie. W celu zachowania analogii względem zaproponowanej wyżej definicji „agenta” bądź „agenta rynku ubezpieczeniowego”, proponujemy również zdefiniowanie pojęcia „brokera” bądź „brokera rynku ubezpieczeniowego”, które oznaczałoby brokera ubezpieczeniowego i brokera reasekuracyjnego. Zaznaczyć należy, że konsekwencją powyższego będzie konieczność zmiany licznych innych przepisów projektu, w szczególności definicja zawarta w pkt 8 oraz przepisy rozdziału 5 projektu w zakresie nazwy prowadzonych przez organ nadzoru rejestrów.

W punkcie 1 lit. b należy dokonać zmiany zapisu na następujący: „przedsiębiorca dystrybuuje wyłącznie ubezpieczenia, które uzupełniają dostarczane przez niego towary lub usługi” (uwaga redakcyjna).

W punkcie 6 i 7 *definiens* w definicjach „oddziału” i „organu nadzoru” powinien być sformułowany w mianowniku, analogicznie do pozostałych definicji słowniczka.

Należy rozważyć dodanie do słowniczka zawartego w art. 4 definicji „klienta” i posługiwanie się nim wszędzie tam, gdzie projekt ustawy posługuje się terminami „klient” oraz „poszukujący ochrony ubezpieczeniowej”. Jak można wnioskować z projektu ustawy, rozróżnienie pojęć „klient” oraz „podmiot poszukujący ochrony ubezpieczeniowej” nastąpiło w oparciu o kryterium momentu zawarcia umowy ubezpieczenia, w którym podmiot poszukujący ochrony ubezpieczeniowej staje się klientem. W niektórych przepisach projektu ustawy pojęcia te występują obok siebie, ponieważ dany przepis znajduje zastosowanie do obu tych podmiotów, np. w art. 9 ust. 1 i 4. Jednakże znaleźć można przepisy, w których zastosowanie jednego z powyższych terminów jest błędne, np. w art. 8 ust. 1, art. 18 ust. 4, art. 24 ust. 1 pkt 1, projekt posługuje się wyłącznie pojęciem „klienta”, chociaż przepis dotyczy momentu przed zawarciem umowy ubezpieczenia.

Art. 5 projektu

Konstrukcja definicji dystrybucji ubezpieczeń odbiega od Dyrektywy 2016/97 (zob. szerzej uwagi do art. 6).

Dla zapewnienia przejrzystości przepisów prawa wydaje się, że na gruncie art. 5 ust. 1 wątek podmioty (zastrzeżenie wykonywania dystrybucji ubezpieczeń tylko dla określonej kategorii podmiotów) powinien być wyodrębniony do osobnej jednostki redakcyjnej (analogicznie ust. 2 w zakresie dystrybucji reasekuracji).

W zakresie art. 5 ust. 1 pkt 2 zwrócić należy uwagę, że na gruncie Dyrektywy 2016/97 (art. 2 ust. 1 pkt 1) mowa jest obok stron internetowych także o innych mediach, co pominięto w projekcie.

Art. 6 projektu

Projektowana ustawa zachowuje konwencję przyjętą na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym w zakresie zdefiniowania dystrybucji ubezpieczeń (wcześniej pośrednictwa ubezpieczeniowego). W miejsce przewidzianej w Dyrektywie 2016/97 definicji dystrybucji odwołującej się do jej przedmiotowych cech, w projekcie ograniczono się do stwierdzenia, iż jest to wykonywanie czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem i wykonywaniem umów ubezpieczenia (oraz do porównywarek internetowych) – art. 5 ust. 1 projektu, zaś atrybuty ujęte w definicji zawartej w Dyrektywie 2016/97 uwzględniono w *quasi* definicjach działalności agencyjnej i działalności brokerskiej (art. 6 projektu), które jednocześnie są *quasi* definicjami czynności agencyjnych. Rozważenia

wymaga wprowadzenie rozwiązania bliższego redakcji przepisów Dyrektywy 2016/97 w zakresie definicji dystrybucji. Ma to znaczenie tym bardziej, że na gruncie projektu – w porównaniu do art. 2 ust. 1 pkt 1 Dyrektywy 2016/97 – pominięto kwestię doradzania, jak również proponowania (o ile w przypadku działalności agencji za odpowiednik proponowania można uznać pozyskiwanie klientów, to nie można wykluczyć, że również broker ubezpieczeniowy będzie aktywnie poszukiwał klientów, tym samym wykonując czynności z zakresu „proponowania”).

Mając na względzie uwagę do art. 4, dotyczącą wprowadzenia pojęcia „klienta” oraz „brokera” bądź „brokera rynku ubezpieczeniowego” w ust. 2 art. 6 należy zastąpić zwrot „podmiotu poszukującego ochrony ubezpieczeniowej” zwrotem „klient”, zaś ostatnie zdanie po wyrazach „czynności brokerskich” winno być uzupełnione poprzez dodanie: „w zakresie ubezpieczeń (działalność brokerska w zakresie ubezpieczeń)”.

Z uwagi na zaproponowaną powyżej w uwagach do art. 4 definicję „brokera” lub „brokera rynku ubezpieczeniowego” oraz ze względu na fakt, że działalność brokerska w zakresie reasekuracji nie ma swojego odzwierciedlenia w przepisach prawa, proponuje się uzupełnić art. 6 poprzez dodanie ust. 3 w następującym brzmieniu:

„3. Broker reasekuracyjny wykonuje czynności, o których mowa w art. 5 ust. 2, zwane dalej „czynnościami reasekuracyjnymi”, polegające na zawieraniu lub doprowadzaniu do zawarcia umów reasekuracji, wykonywaniu czynności przygotowawczych do zawarcia umów reasekuracji, jak również na organizowaniu i nadzorowaniu czynności brokerskich w zakresie reasekuracji (działalność brokerska w zakresie reasekuracji).”

Art. 8 projektu

W ust. 1 wątpliwości budzi, do czego odnosi się brzmienie przepisu od wyrazu „uwzględniając” – czy określenia wymagań i potrzeb klienta, czy też podania klientowi informacji. Na gruncie art. 20 ust. 2 Dyrektywy 2016/97 wydaje się, że chodzi o to drugie. Nie wiadomo też, co oznacza zwrot „z zastrzeżeniem art. 21 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej” – w jaki sposób ten ostatni przepis wpływa stosowanie art. 8 ust. 1 projektowanej ustawy (czy są to niezależne obowiązki, czy też wykonanie jednego konsumuje drugi).

W ust. 3 zamiast wyrazów „dokumentu zawierającego informacje o umowie, o której mowa”, proponuje się wyrazy „dokumentu, o którym mowa”.

W ust. 4 wątpliwości budzi obciążenie ubezpieczającego obowiązkiem informacyjnym. Biorąc pod uwagę, że ubezpieczający nie jest jako taki podmiotem nadzorowanym, niejasne są konsekwencje prawne (zwłaszcza w sferze prawa publicznego) niewykonania lub nienależytego wykonania tego obowiązku. Ponadto przepis odnosi się do wszystkich ubezpieczeń grupowych, tymczasem biorąc pod uwagę, że są one konstruowane na zasadzie ubezpieczeń na cudzy rachunek wskazać należy, że nie zawsze osoba ubezpieczonego musi być zidentyfikowana w momencie zawierania umowy lub rozpoczęcia świadczenia ochrony ubezpieczeniowej. W konsekwencji w niektórych przypadkach obowiązek nałożony na ubezpieczającego może być niewykonalny. Nie wiadomo przy tym, co oznacza zwrot „osoba zainteresowana”.

Art. 12 projektu

Wymogów posiadania wiedzy o produkcie i rynku docelowym powinien dotyczyć również zakładu ubezpieczeń (art. 25 ust. 1 akapit pierwszy Dyrektywy 2016/97).

Art. 13 projektu

Proponuje się uzupełnienie przepisów projektu przewidujących wymóg szkoleń dla osób wykonujących czynności agencyjne i osób wykonujących czynności brokerskie poprzez:

- wprowadzenie dodatkowych zapisów, które doprecyzują tematykę szkoleń; proponuje się w ust. 1 po wyrazie „rocznie” dodać wyrazy: „z wybranych tematów określonych w załączniku do ustawy”.
- doprecyzowanie wymogu posiadania odpowiednich kwalifikacji dla osób prowadzących szkolenia, wyrażających się w posiadaniu wykształcenia zawodowego oraz doświadczenia zawodowego odpowiedniego do tematyki szkolenia,
- doprecyzowanie, że wymiar szkolenia może wynosić maksymalnie 8 godzin dziennie – propozycja ta wynika ze stwierdzonych w toku dotychczas sprawowanego nadzoru problemów z zapewnieniem rzeczywistej efektywności szkolenia, które w niektórych wypadkach trwało ponad 12 godzin dziennie,
- wskazanie, że roczny okres na odbycie szkolenia liczony jest od daty wpisu do rejestru,
- wskazanie w zaświadczeniu o ukończeniu szkolenia: datę i miejsce wystawienia, datę i miejsce przeprowadzenia szkolenia, imię i nazwisko oraz data urodzenia uczestnika szkolenia, zakres tematyczny szkolenia, wymiar godzinowy szkolenia, dane podmiotu będącego organizatorem szkolenia (imię i nazwisko lub firma, adres), dane osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie lub przygotowanie szkolenia w zakresie poszczególnych tematów (imię i nazwisko, wykształcenie i doświadczenie zawodowe).
- wprowadzenie przepisu regulującego możliwość bezpośredniego zakwestionowania przez organ nadzoru zaświadczenia potwierdzającego odbycie szkolenia z uwagi na niespełnienie wymogów określonych w ust. 1-8 art. 13 projektu. W przypadku powzięcia wątpliwości co do kompletności i poprawności zwartych w zaświadczeniu danych, organ nadzoru winien mieć możliwość zakwestionowania weryfikowanego dokumentu i podjęcia działań nadzorczych w stosunku do agenta lub brokera, u których dana osoba wykonywała czynności np. w formie zalecenia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Art. 14 projektu

Wbrew brzmieniu przepisu załącznik do projektu nie określa żadnych „minimalnych wymogów dotyczących wiedzy”, a jedynie zakresy tematyki szkoleń.

Art. 16

Wobec praktycznych możliwości finansowania ciężaru składki przez ubezpieczonego oraz faktycznie wpłacanie kwot z tego tytułu zakładom ubezpieczeń proponuje się rozszerzyć pkt 1 także na ubezpieczonego, albo wręcz na „klienta”, jeżeli w myśl uprzedniej uwagi zostanie takie pojęcie zdefiniowane.

Art. 18 projektu

W zakresie brzmienia ust. 1 *in fine* należy zwrócić uwagę, że projektowany przepis jest skierowany do pośrednika ubezpieczeniowego, zaś powołane wymogi ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej są skierowane do zakładów ubezpieczeń.

W ust. 1 zamiast wyrazu „identyfikują” powinno być „podejmują działania w celu identyfikacji”.

Z przepisu ust. 6 należy wnioskować, że klient, po zapoznaniu się z informacjami dotyczącymi konfliktu interesów, powinien mieć możliwość świadomego zdecydowania o zawarciu bądź

nie zawarciu umowy ubezpieczenia. Obecny zapis, mówiący o podjęciu świadomej decyzji co do działalności z zakresu dystrybucji ubezpieczeń, co do której zaistniał konflikt interesów, jest nieprecyzyjny i nieczytelny, sugeruje wręcz, że to klient prowadzi działalność w zakresie dystrybucji, co jest w oczywisty sposób nielogiczne.

Art. 21 projektu

Przewidziany obecnie w ust. 2 pkt 2 lit. b oraz pkt 3 warunek spełniania wymogów określonych art. 21 ust. 1 co najmniej przez członków zarządu odpowiedzialnych za dystrybucję ubezpieczeń, skutkuje zmniejszeniem poziomu profesjonalizmu podmiotu będącego agentem. W ocenie organu nadzoru zapewnienie prawidłowej wiedzy i doświadczenia osób zarządzających agentem będącym osobą prawną jest niezbędne z punktu widzenia prawidłowego wykonywania działalności agencyjnej. Proponuje się utrzymanie dotychczasowej regulacji art. 9 ust. 1a pkt 2 lit. b oraz pkt 3 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, przewidującej konieczność spełniania wymogów ustawowych przez co najmniej połowę członków zarządu.

Proponowany ustęp 3 oraz 4 pkt 2 dotyczy innych niż agenci oferujący ubezpieczenia uzupełniające, banki i SKOK-i podmiotów, co do których zastosowanie mają znaleźć szczególne zasady dotyczące zdawania egzaminu, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 5. Należy zwrócić uwagę, że brak jest innych podmiotów - poza wskazanymi wyżej trzema kategoriami, do których mogą znaleźć zastosowanie szczególne zasady egzaminowania. W związku z powyższym błędne jest przeniesienie ww. regulacji, bez odpowiednich zmian, przepisu art. 9 ust. 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym do projektu ustawy. Proponuje się zatem usunięcie kategorii „innych podmiotów” z przepisu ust. 3 oraz ust. 4 pkt 2 art. 21 projektu.

Art. 22 projektu

W ust. 5 należy skreślić wyrazy „zgodnie z ogólnymi warunkami tego ubezpieczenia” – nie funkcjonują ogólne warunki ubezpieczeń obowiązkowych w formie przepisów prawa, nie ma również obowiązku, aby zakłady ubezpieczeń tworzyły wzorce umowne w tym zakresie.

Proponowany przepis powinien zostać uzupełniony o zapis zobowiązujący zakład ubezpieczeń do każdorazowego zweryfikowania, czy podmiot, z którym zakład ubezpieczeń zawiera umowę agencyjną, jest związany umową agencyjną z innym zakładem ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Jeśli w wyniku takiej weryfikacji okaże się, że agent działa już na rzecz jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, zakład ubezpieczeń powinien zawrzeć we wniosku o wpis takiego agenta informację o zawartej umowie obowiązkowego ubezpieczenia OC. W praktyce oznaczać to będzie, że drugi zakład ubezpieczeń działający w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, zobowiązany będzie do złożenia informacji dotyczącej polisy OC, chyba że zgłoszenia tego dokonał już zakład działający w zakresie innego działu ubezpieczeń. Weryfikacja może polegać na sprawdzeniu przez zakład ubezpieczeń statusu agenta w rejestrze on-line za pośrednictwem strony internetowej organu nadzoru. Proponowane rozwiązanie uzasadnione jest faktem, że obecnie zakłady ubezpieczeń stosują praktykę polegającą na sporządzaniu wzorów oświadczeń, podpisywanych przez agentów, zgodnie z którymi agent nie działa na rzecz innego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń. Tego typu standardy postępowania sprawiają, że agenci w wielu przypadkach nie są świadomi ciężącego na nich obowiązku posiadania obowiązkowego ubezpieczenia OC, a zakłady ubezpieczeń stoją na stanowisku, że oświadczenie agenta zwalnia je z odpowiedzialności z braku zawarcia przez agenta umowy ubezpieczenia OC. W ocenie organu nadzoru, nadzór zakładów ubezpieczeń nad agentami

winien obejmować również kwestię spełniania przez agentów wymogu posiadania ubezpieczenia OC, co obecnie, wobec braku wyraźnego przepisu nakładającego na zakłady obowiązek weryfikowania tej kwestii, nie ma miejsca i nie pozwala organowi nadzoru na stosowanie jakichkolwiek sankcji wobec zakładów ubezpieczeń. Podkreślenia przy tym wymaga, że omawiany problem ma istotne znaczenie z punktu widzenia klientów, którym winien być zapewniony prosty i efektywny sposób zaspokojenia ewentualnych roszczeń wynikających z zawarcia umowy ubezpieczenia za pośrednictwem agenta. Proponuje się zatem dodanie po ust. 4 kolejnego ustępu o następującym brzmieniu:

„Zakład ubezpieczeń obowiązany jest ustalić, czy przedsiębiorca, z którym zamierza zawrzeć umowę agencyjną, nie zawarł uprzednio umowy z innym zakładem ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej lub czy nie został wpisany do rejestru jako wykonujący działalność agencyjną w imieniu lub na rzecz dwóch zakładów ubezpieczeń wykonujących działalność w zakresie tego samego działu ubezpieczeń zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. W przypadku ustalenia, że występuje jedna z okoliczności wskazanych w zdaniu poprzedzającym, zawarcie umowy agencyjnej może nastąpić, jeżeli przy zawieraniu umowy agencyjnej przedsiębiorca okaże dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia, o której mowa w ust. 3. W przypadku, w którym zawarcie umowy ubezpieczenia, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, nie jest ujawnione w rejestrze agentów ubezpieczeniowych, wniosek o wpis agenta do rejestru agentów ubezpieczeniowych zawiera również wniosek o wpis danych dotyczących zawartej przez agenta umowy ubezpieczenia.”

Mając na uwadze praktykę nadzorczą należy zwrócić uwagę na dwie kwestie związane z opłatą za brak posiadania ubezpieczenia OC, o którym mowa w art. 22 ust. 5 projektu ustawy. Pierwsza z nich dotyczy wysokości opłaty, która w ocenie organu nadzoru powinna uwzględniać okres, przez który podmiot zobowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC pozostawał bez ochrony ubezpieczeniowej. W tym miejscu warto wskazać na przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, które w art. 88 ust. 3 różnicują wysokość opłaty za brak zawarcia umowy ubezpieczenia OC w zależności od długości pozostawania bez ochrony ubezpieczeniowej. Organ nadzoru widzi zasadność wprowadzenia analogicznych przepisów w odniesieniu do opłaty za brak zawarcia umowy ubezpieczenia OC przez tzw. multiagenta. Druga kwestia odnosi się do braku przepisów umożliwiających organowi nadzoru udzielania ulg w spłacie przedmiotowej opłaty. Praktyka nadzorcza jednoznacznie wskazuje na przypadki, w których udzielenie takiej ulgi, ze względu na szczególną sytuację zdrowotną, rodzinną i finansową, powinno móc mieć miejsce. Tymczasem na gruncie przepisów ustawy o finansach publicznych nie ma możliwości udzielenia rzeczonych ulg w przypadku niektórych niepodatkowych należności budżetu państwa, w tym opłaty za brak obowiązkowego ubezpieczenia OC tzw. multiagenta (zob. wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 29 listopada 2011 r., sygn. V SA/Wa 1793/11, oraz z dnia 29 lutego 2012 r., sygn. V SA/Wa 2443/11).

Art. 23 projektu

Przepis ustępu 4 zawiera błąd wprowadzając pojęcie „pośrednika oferującego ubezpieczenia uzupełniające”, ubezpieczenia takie oferować może wyłącznie agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające, który nie jest pośrednikiem. Ponadto wydaje się, że wystarczające byłoby użycie zaproponowanego w niniejszej piśmie pojęcia „agent” bądź „agent rynku ubezpieczeniowego”. Ponadto skreślić należy wyrazy „spełniająca wymogi określone w art. 21 ust. 1” (inaczej powstaje pytanie, czy umowa z osobą niespełniającą wymogów nie byłaby umową agencyjną).

Art. 24 projektu

Projektowana regulacja winna być uzupełniona o przepis nakładający na agenta obowiązek przedstawienia klientowi ofert wszystkich zakładów ubezpieczeń, z którymi współpracuje. Obowiązek taki pozwoli zapobiegać ewentualnemu konfliktowi interesów pomiędzy agentem a klientem, wyrażającemu się w możliwości przedstawiania przez agenta wyłącznie ofert umów ubezpieczenia, których zawarcie skutkuje uzyskaniem przez agenta wynagrodzenia wyższego od wynagrodzenia za zawarcie umowy adekwatnej do potrzeb i wymagań klienta. Wprowadzenie zaproponowanego obowiązku ma służyć przede wszystkim ochronie klienta przed missellingiem. Proponuje się zatem uzupełnienie w niniejszym zakresie projektowanego pkt 4 w ust. 1 art. 24.

Przepis art. 24 ust. 1 odnosi się do obowiązków agenta koniecznych do realizacji przed zawarciem umowy, natomiast w swej treści zawiera również obowiązki (pkt 1 in fine, 2 i 3), które agent powinien realizować również po jej zawarciu. Zasadnym jest przeniesienie pkt 2 i 3 do odrębnego przepisu.

Art. 25

Zamiast wyliczenia członków zarządu, prokurentów i pracowników wystarczy przewidzianym w przepisie obowiązkiem obciążyć zakład ubezpieczeń.

Art. 27 projektu

Zakaz łączenia działalności agencyjnej z działalnością brokerską powinien być kompletny, tzn. analogiczne zakazy powinny dotyczyć zarówno działalności brokerskiej jak i działalności agencyjnej, powinien też eliminować wszelkie możliwe stany faktyczne i prawne, które występowanie może wynikać w przyszłości, a jest trudne do wyczerpującego zidentyfikowania według stanu wiedzy w momencie redagowania przepisu. W związku z powyższym proponuje się następujące brzmienie art. 27:

„Art. 27. Agent, zakład ubezpieczeń, osoba wykonująca czynności agencyjne, osoba będąca pracownikiem agenta, członek zarządu agenta, członek rady nadzorczej agenta, członek zarządu zakładu ubezpieczeń, prokurent zakładu ubezpieczeń oraz osoba będąca pracownikiem zakładu ubezpieczeń nie może pozostawać w żadnym stałym stosunku umownym z brokerem, wykonywać działalności brokerskiej oraz czynności brokerskich i posiadać akcje lub udziały brokera z wyjątkiem akcji dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, jak również pozostawać w innych relacjach, które mogłyby zagrażać wykonywaniu działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń z zachowaniem wymogów określonych w art. 7 ust. 1 ustawy.”

Art. 32 projektu

Zgodnie z ust. 1 pkt 1 oraz pkt 3 projektu ustawy broker nie może wykonywać działalności agencyjnej ani czynności agencyjnych jak również być członkiem organów nadzorujących lub nadzorczych zakładu ubezpieczeń. Obecna praktyka pokazuje, iż „zasada bezstronności brokera” oraz zakaz łączenia działalności brokerskiej z działalnością agencyjną mogą być z uwagi na niekompletne regulacje nieprzestrzegane, ponieważ zakresem przedmiotowej regulacji nie jest objęta sytuacja, w której broker zasiada w organach zarządzających agenta ubezpieczeniowego będącego osobą prawną, nie wykonując jednocześnie czynności agencyjnych. W konsekwencji zakazane powinno być również zasiadanie przez brokera w zarządzie lub władzach agenta lub bycie współnikiem lub akcjonariuszem w spółce wykonującej działalność agencyjną. Przepis powinien też eliminować wszelkie inne możliwe stany faktyczne i prawne w powyższym zakresie, które występowanie może wynikać w przyszłości, a jest trudne do wyczerpującego zidentyfikowania według stanu wiedzy w momencie redagowania przepisu.

W związku z powyższym proponuje się:

- w art. 32 ust. 1 pkt 2 po wyrazie „ubezpieczeń” dodać wyrazy „lub agentem”,
- w art. 32 ust. 1 pkt 3 po wyrazie „ubezpieczeń” dodać wyrazy „i agenta”,
- w art. 32 ust. 1 dodać pkt 5 i 6 w następującym brzmieniu:

„5) posiadać akcje lub udziałów agenta, z wyjątkiem akcji dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym.

6) pozostawać w innych relacjach, które mogłyby zagrażać wykonywaniu działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń z zachowaniem wymogów określonych w art. 7 ust. 1 ustawy”.

Art. 34 projektu

Należy doprecyzować, kiedy powinny być wykonane obowiązki informacyjne określone w ust. 1 pkt 1, 2, 7 i 8.

W ust. 1 pkt 9 jest zbędny wobec regulacji przewidzianej w art. 7 ust. 1.

Organ nadzoru zwraca uwagę, że w praktyce zdarza się, iż klienci brokerów zobowiązują ich do zawarcia umowy w konkretnym zakładzie ubezpieczeń lub sami rezygnują z przedstawienia porady. Przedmiotowe sytuacje powinny znaleźć odzwierciedlenie w regulacjach, ponieważ w myśl projektowanych przepisów broker, bez względu na stanowisko klienta w tym zakresie, powinien taką poradę przygotować. W związku z tym proponuje się w art. 34 ust. 1 pkt 4 po wyrazie „rekomendacja” dodać wyrazy „,chyba że klient pisemnie oświadczy o swojej rezygnacji z otrzymania porady”.

Dotychczasowe regulacje nie zawierają przepisu w zakresie określenia terminu przechowywania przez brokera dokumentacji związanej z wykonywaną przez niego działalnością. W związku z powyższym proponuje się dopisanie w art. 34 ust. 1 dotyczącego obowiązku przechowywania dokumentacji dotyczącej wykonywanych czynności brokerskich przez okres co najmniej 10 lat od dnia zakończenia współpracy z klientem. W związku z tym do art. 34 ust. 1 proponuje się dodać pkt 10 w następującym brzmieniu: „przechowywać dokumentację dotyczącą wykonywanej działalności przez okres co najmniej 10 lat od dnia zakończenia współpracy z klientem.”.

Organ nadzoru proponuje uzupełnienie art. 34 o zapis dotyczący konieczności prowadzenia przez brokera rejestru skarg lub reklamacji, do którego prowadzenia zobowiązują brokerów wytyczne EIOPA, w następującym brzmieniu: „Broker ubezpieczeniowy i broker reasekuracyjny prowadzą rejestr skarg (reklamacji).”.

W ust. 1 pkt 8 poddaje się pod rozważenie zdefiniowanie pojęć „reklamacja” i „skarga” oraz wskazanie różnic pomiędzy tymi pojęciami. Jako alternatywne rozwiązanie proponuje się rozważenie stosowania definicji uregulowanych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.

W ust. 1 pkt 9 proponuje się po wyrazach „umowy ubezpieczenia” dodać wyrazy „lub reasekuracji.”.

Art. 36 projektu

Wymogi w zakresie wykonywania działalności brokerskiej w stosunku do osoby fizycznej jak i osoby prawnej (w zakresie zarządu) powinny być analogiczne - są niezbędne z uwagi na konieczność zapewnienia prawidłowej wiedzy i doświadczenia przez osoby zarządzające

brokerem będącym osobą prawną. W związku z powyższym proponuje się, aby - jak w obecnej regulacji - co najmniej połowa składu zarządu oprócz odpowiedzialności za dystrybucję spełniała również te same wymogi, które ma spełniać broker wykonujący działalność jako osoba fizyczna.

Z uwagi na fakt, iż projektowana ustawa przewiduje, bez względu na charakter wykonywanej działalności (broker ubezpieczeniowy, broker reasekuracyjny), wymóg wykazania się doświadczeniem zawodowym jedynie w zakresie ubezpieczeń, należy uwzględnić zmianę polegającą na wyodrębnieniu doświadczenia w zakresie reasekuracji dla brokera reasekuracyjnego, a w zakresie ubezpieczeń dla brokera ubezpieczeniowego.

W proponowanych przepisach należy uwzględnić zapis precyzujący, iż w stosunku do osób zwolnionych z egzaminu brokerskiego ze względu na posiadany staż u brokera powinno się wymagać pozytywnej opinii od każdego brokera, u którego staż odbywała osoba zwolniona z egzaminu, a nie tylko od jednego z nich. Zapis w obecnym kształcie może sugerować, że staż powinien być odbyty wyłącznie u jednego brokera, co byłoby ograniczeniem swobody zatrudnienia.

W związku z powyższymi uwagami proponuje się uzupełnienie art. 36 w następujący sposób:

- w ust. 4 pkt 1 lit. f po wyrazach „doświadczenie zawodowe” dodać wyrazy „odpowiednio w zakresie ubezpieczeń lub reasekuracji”;
- ustępowi 4 pkt 2 lit. a nadać następujące brzmienie: „której wszyscy członkowie zarządu spełniają warunki, o których mowa w pkt 1 lit. a-d, przy czym co najmniej połowa członków zarządu odpowiada za dystrybucję ubezpieczeń lub dystrybucję reasekuracji i spełnia warunki określone w pkt 1 lit. e i f albo w ust. 8 lub 9.”;
- ustępowi 8 pkt 1 nadać następujące brzmienie: „co najmniej przez 5 lat wykonywały u brokera ubezpieczeniowego czynności bezpośrednio związane z czynnościami brokerskimi w zakresie ubezpieczeń w okresie 10 lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku”;
- ustępowi 8 pkt 2 nadać następujące brzmienie: „posiadają pozytywne opinie brokerów ubezpieczeniowych, pod kierunkiem których wykonywały czynności, o których mowa w pkt 1.”;
- ustępowi 9 pkt 1 nadać następujące brzmienie: „co najmniej przez 5 lat wykonywały u brokera reasekuracyjnego czynności bezpośrednio związane z czynnościami brokerskimi w zakresie reasekuracji w okresie 10 lat bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku.”;
- ustępowi 9 pkt 2 nadać następujące brzmienie: „posiadają pozytywne opinie brokerów reasekuracyjnych, pod kierunkiem których wykonywały czynności, o których mowa w pkt 1.”.

Art. 43

W ust. 3 *in fine* występuje nie zdefiniowany w projekcie termin „umów ubezpieczenia o charakterze inwestycyjnym”. Należy bądź zdefiniować ten termin wzorem art. 2 ust. 1 pkt 17 Dyrektywy, albo posługiwać się innym terminem, którego znaczenie jest jasne (np. ubezpieczenie z zakresu grupy 3 działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej). Wdrożenie odpowiedniej techniki legislacyjnej wymaga jej konsekwentnego zastosowania również w przypadku innych przepisów, które dotyczą tego samego aspektu przedmiotowego (np. art. 44 ust. 3 *in fine*).

Art. 54 projektu

Proponuje się rozszerzenie katalogu danych dostępnych z rejestru przy jednoczesnej zmianie sposobu udostępniania tych danych. Obecnie funkcjonująca regulacja ustawowa umożliwi organowi nadzoru jedynie udzielanie informacji potwierdzających niektóre dane rejestrowe. Zakres tych danych jest obecnie zbyt ograniczony względem potrzeb zgłaszanych przez zainteresowanych. Ponadto brak jest możliwości udostępniania danych historycznych, o które również wnoszą osoby zainteresowane. Z uwagi na powyższe proponuje się nadanie następującego brzmienia artykułowi 54:

„Art. 54. 1. Pośrednik ubezpieczeniowy i agent oferujący ubezpieczenia uzupełniające podlegają wpisowi do rejestru agentów i brokerów, zwanego dalej „rejestrem”.

2. Rejestr składa się z:

1) rejestru agentów;

2) rejestru brokerów.

3. Rejestr jest prowadzony przez organ nadzoru w systemie rejestracji internetowej, z zastrzeżeniem art. 60.

4. Rejestr agentów jest jawny w zakresie aktualnych danych, o których mowa w art. 57 ust. 1-3 z wyłączeniem informacji określonych w ust. 1 pkt 2 lit. b-c. Dane udostępniane są przy pomocy formularza.

5. Informacje z rejestru agentów dotyczące danych historycznych udzielane są na wniosek agenta, osoby fizycznej wykonującej czynności agencyjne, lub osób, o których mowa w art. 21 ust. 2, którego informacje dotyczą.

6. Informacja, czy z przedsiębiorcą rozwiązano umowę agencyjną z powodu wykonywania przez agenta działalności z naruszeniem przepisów prawa, umowy agencyjnej, staranności lub dobrych obyczajów ze wskazaniem zakładu ubezpieczeń, który rozwiązał umowę agencyjną, oraz informacja, o której mowa w art. 59 ust. 4 udzielane są na wniosek zakładu ubezpieczeń lub przedsiębiorcy, którego informacja dotyczy, złożony zgodnie z ust. 7.

7. Informacji określonych w ust. 6 udziela Polska Izba Ubezpieczeń.

8. Rejestr brokerów jest jawny w zakresie aktualnych danych, o których mowa w art. 61 ust. 1 i 2 z wyłączeniem informacji określonych w ust. 1 pkt 2 lit. b-c. Dane udostępniane są przy pomocy formularza.

9. Informacje z rejestru brokerów dotyczące danych historycznych udzielane są na wniosek brokera lub osoby fizycznej wykonującej czynności brokerskie, którego informacje dotyczą.

10. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb prowadzenia rejestru pośredników ubezpieczeniowych, zasady współpracy organu nadzoru i Polskiej Izby Ubezpieczeń w zakresie dotyczącym udzielania informacji określonych w ust. 6, a także sposób udostępniania informacji z tego rejestru, w tym wzory formularzy, o których mowa w ust. 4 i 8, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania rejestru.”

Art. 57 projektu

W ust. 1 pkt 4 wyrażenie „czynności agencyjne” powinno zostać zastąpione wyrażeniem „działalność agencyjna”. Ponadto niejasne jest, co oznacza określenie „rodzaj agenta”.

W ust. 1 pkt 5 po wyrazach „czynności agencyjne,” należy dodać wyrazy „wraz z nadanym w rejestrze numerem”.

W ust. 2 pkt 4 wyrażenie „czynności agencyjne” powinno zostać zastąpione wyrażeniem „działalność agencyjną”.

W ust. 2 pkt 5 po wyrazach „czynności agencyjne,” należy dodać wyrazy „wraz z nadanym w rejestrze numerem”.

W ust. 2 pkt 10 zasadnym jest zastąpienie wyrazu „umożliwiają” wyrazami „nie uniemożliwiają”; proponowana zmiana odpowiada treści dyrektywy.

W ust. 4 wydaje się, że prawidłowe odesłanie winno odnosić się do ust. 2 pkt 8 i 9.

Art. 58 projektu

Proponuje się podział projektowanego art. 58 na dwa odrębne ustępy i nadanie im następującego brzmienia:

„Art. 58. 1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany zapewnić zgodność danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych wpisanych na jego wniosek do rejestru agentów ubezpieczeniowych ze stanem rzeczywistym.

2. Wszelkie zmiany danych, objętych wpisem do rejestru agentów, zakład ubezpieczeń zgłasza niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia powzięcia wiadomości przez zakład ubezpieczeń i ich zaistnieniu.”

Z uwagi na istotność aktualności wpisów w rejestrze zasadnym wydaje się zobligowanie zakładów ubezpieczeń do stworzenia instrumentów nadzoru nad agentem, które będą zapewniały realną wiedzę zakładu ubezpieczeń odnośnie do danych, które powinny być wpisane do rejestru. Stąd też należy wyeksponować stosowną część przepisu, poprzez wyodrębnienie jej w ramach ust. 1. Zmiana wyrazu „faktycznym” na wyraz „rzeczywistym” wynika z dalszego brzmienia projektu – art. 59 ust. 6.

Art. 60 projektu

Dotychczasowe regulacje nie przewidują możliwości uzupełniania z urzędu danych rejestrowych w zakresie osób, które będą u brokera wykonywały czynności brokerskie po wydaniu zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej. Mając na uwadze, że takimi osobami będą w momencie wydania zezwolenia osoby fizyczne, którym wydano zezwolenie oraz, w przypadku osoby prawnej, członkowie zarządu spełniający dodatkowe wymogi, (zdany egzamin, staż zawodowy) proponuje się nadać art. 60 następujące brzmienie:

„Art. 60. 1. Organ nadzoru, z urzędu, dokonuje wpisu do rejestru brokerów ubezpieczeniowych z dniem wydania zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej.

2. W przypadku wydania zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej osobie fizycznej organ nadzoru z urzędu wpisuje ją do rejestru brokerów jako osobę wykonującą czynności brokerskie.

3. W przypadku wydania zezwolenia na wykonywanie działalności brokerskiej osobie prawnej organ nadzoru z urzędu wpisuje jako osoby wykonujące czynności brokerskie członków zarządu odpowiedzialnych za dystrybucję ubezpieczeń lub reasekuracji i spełniających warunki określone w art. 36 ust. 4 pkt 1 lit. e i f albo w ust. 8 lub 9.”

Art. 61 projektu

W ust. 2 pkt 10 wyraz „umożliwiają” należy zastąpić wyrazami „nie uniemożliwiają”; proponowana zmiana odpowiada treści dyrektywy.

Art. 63 projektu

Mając na uwadze, iż w przypadku brokerów projektowana regulacja wprowadza zasadniczą zmianę w zakresie zasad prowadzenia rejestru (będzie on prowadzony w systemie rejestracji internetowej) należy w tym zakresie wprowadzić regulacje gwarantujące prawidłowość formalną dokumentów składanych wraz z wnioskami (to jest aby nie były przekazywane pliki, które stanowią jedynie kopię dokumentów, w żaden sposób nie potwierdzone za zgodność z

dokumentami oryginalnymi). Podkreślenia wymaga, że gwarancji w tym zakresie nie stwarzają przepisy procedury administracyjnej, gdyż nie ma ona zastosowania na etapie składania wniosku w zmianę danych wpisanych do rejestru. W ocenie organu nadzoru najważniejsze byłoby wprowadzenie stosownych regulacji w akcie wykonawczym wydawanym na podstawie art. 63 ust. 4 projektowanej ustawy, jednakże konieczne jest potwierdzenie ze strony Ministra Finansów, że rozwiązania takie będą wprowadzone i istnieje taka możliwość na gruncie brzmienia upoważnienia ustawowego, zaś w przypadku braku takiej możliwości – organ nadzoru wnosi o odpowiednią modyfikację tego upoważnienia.

Art. 64 projektu

Ustęp 1 winien otrzymać brzmienie: „Organ nadzoru sprawuje nadzór nad wykonywaniem działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń i dystrybucji reasekuracji, z zastrzeżeniem art. 28, art. 43 ust. 3 i art. 44 ust. 3”. Przedmiotowa zmiana, polegająca na dodaniu wyrazów „działalności w zakresie” wynika z konieczności zachowania spójności używanej w ustawie terminologii. Należy zwrócić uwagę na brzmienie art. 1 projektowanej ustawy („Ustawa określa zasady wykonywania działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz dystrybucji reasekuracji w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych”) i redagować kolejne przepisy w przyjętej wcześniej konwencji.

Niezależnie od powyższego zwrócić należy uwagę na niespójność dotyczącą regulacji z zakresu nadzoru nad działalnością agencyjną. Z art. 64 ust. 1 wynika, że kompetentny w tym zakresie jest organ nadzoru, z zastrzeżeniem jednak art. 28. Ten ostatni przepis stanowi, że nadzór nad działalnością agenta, sprawuje zakład ubezpieczeń, na rzecz którego działa agent ubezpieczeniowy. Nadzór wynikający z art. 28 jest *lege non distinguente* całościowy, bez żadnych ograniczeń, czemu z kolei przeczą przepisy przewidujące kompetencje organu nadzoru wobec dystrybutora (art. 84-85 projektu, a zatem także i agenta ubezpieczeniowego. Konieczne jest zatem takie zredagowanie przepisów, aby jasna była dystynkcja pomiędzy nadzorem sprawowanym przez organ nadzoru a nadzorem sprawowanym przez zakład ubezpieczeń.

Dostrzegając podobieństwo brzmienia ust. 3 do regulacji zawartej w art. 329 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, należy poddać pod rozważenie, czy analogiczny zapis w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń jest celowy i uzasadniony jej przedmiotem.

Art. 65 projektu

Projektowany art. 65 winien zostać dodany do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. W opinii organu nadzoru ustawa o dystrybucji ubezpieczeń, poświęcona wymogom stawianym pośrednikom ubezpieczeniowym i zakładom ubezpieczeń, nie jest właściwym aktem prawnym dla przepisów odnoszących się do zadań organu nadzoru w zakresie badania oferowanych produktów ubezpieczeniowych. Konstrukcja przepisu jest ponadto zbyt ogólna i nie daje odpowiedzi, w jaki sposób organ nadzoru ma wywiązać się z obowiązku monitorowania rynku oraz jaki ma być szczegółowy zakres danych poddanych analizie, w szczególności czy ma ona obejmować oprócz aspektów prawnych również aspekty ekonomiczno-inwestycyjne. Konieczne jest także wyposażenie nadzoru w dodatkowe instrumenty służące do realizacji obowiązku ujętego w projektowanym art. 65.

Dodatkowo należy jednak podnieść, iż zgodnie z art. 181 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II), Dz. U. UE L z 17.12.2009 r., Nr 335, str. 1, ze zm., „Państwa członkowskie nie wymagają uprzedniego zatwierdzenia lub systematycznego zgłaszania ogólnych i szczegółowych warunków polis, taryf składek lub formularzy oraz innych druków, które zakład ubezpieczeń zamierza stosować

w swoich kontaktach z ubezpieczającymi.” Z kolei stosownie do art. 181 ust. 3 ww. Dyrektywy „Państwa członkowskie nie utrzymują ani nie wprowadzają obowiązku uprzedniego zgłoszenia lub zatwierdzania proponowanych podwyżek taryf składek, o ile nie stanowią one części ogólnego systemu kontroli cen.”. Zasadnym staje się więc doprecyzowanie projektowanego przepisu w świetle wyżej przytoczonej regulacji unijnej.

Organ nadzoru wskazuje również na konieczność zapewnienia dodatkowych zasobów kadrowych do wykonywania przedmiotowego zadania przez nadzór. Należy przy tym podnieść, iż liczba produktów przewidzianych do monitorowania jest trudna do oszacowania, ale jej skala sięga od kilku do kilkunastu tysięcy produktów (aktualnie samych produktów z UFK jest ok. 2000) a zatem wprowadzenie przedmiotowego przepisu będzie wiązać się z istotnym obciążeniem KNF. Nie jest możliwe wywiązanie się z tego obowiązku bez zwiększenia zatrudnienia.

Art. 66 projektu

W przedmiotowym przepisie na pośredników ubezpieczeniowych i pośredników oferujących ubezpieczenia uzupełniające nałożono obowiązek przekazywania organowi nadzoru informacji i wyjaśnień koniecznych dla celów nadzoru. Zdaniem organu nadzoru przedmiotowy obowiązek powinien być nałożony na brokerów, agentów i zakłady ubezpieczeń.

Niezależnie od powyższego trzeba zwrócić uwagę, że przepisy powinny być formułowane językiem normatywnym, to jest wskazywać na konkretną powinność konkretnych podmiotów. Warto podkreślić, że regulacją spełniającą ten postulat, a jednocześnie częściowo (tylko odnośnie zakładów ubezpieczeń i brokerów ubezpieczeń) pokrywającą się z zakresem przedmiotowym z art. 66 projektowanej ustawy, jest art. 82 ust. 1 projektowanej ustawy, i powstaje pytanie o relację tych przepisów.

Art. 67 projektu

Wskazane jest ujednoczenie przyjętej terminologii we wszystkich ustępach poprzez stosowanie jednego określenia, to jest „miejsce wykonywania działalności” albo „miejsce prowadzenia działalności”.

Zawarta w ust. 3 definicja „głównego miejsca prowadzenia działalności” jest niejasna, ponieważ brak jest określenia, czym jest „główna działalność”. Organ nadzoru poddaje pod rozagę wprowadzenie definicji „głównej działalności” do słowniczka ustawy (art. 4). Należy w tym kontekście zauważyć, że może mieć miejsce sytuacja, w której działalność jedynie z formalnego punktu widzenia jest wykonywana w jednym miejscu, a w praktyce wszystkie działania i decyzje są podejmowane w innym miejscu.

Art. 68 projektu

Należy rozważyć zasadność posługiwania się w projekcie ustawy różnymi pojęciami „praw klienta” i „interesów klienta” (art. 64 ust. 3 pkt 1 projektu). Jako uzasadnienie do podjęcia w stosunku do pośrednika notyfikowanego działań wskazano, że jest to „niezbędne do ochrony praw klientów”.

Art. 69 projektu

W ust. 2 pkt 1 należy poprawić błąd gramatyczny poprzez zamianę wyrazu „zawierający” na „zawierającego”.

Przepis ust. 2 pkt 2 jest zbędny z uwagi na brzmienie art. 3 ust. 4 akapit 1 Dyrektywy 2016/97, który stanowi, że to rejestr EIOPA zawiera odsyłacze do stron internetowych właściwych

organów każdego państwa członkowskiego, natomiast strony internetowe tych właściwych organów powinny zawierać jedynie odsyłacz do rejestru EIOPA.

Zapis winien być uzupełniony poprzez wskazanie, z jaką częstotliwością mają być przekazywane do EIOPA informacje z rejestru prowadzonego przez organ nadzoru (zgodnie z Dyrektywą – art. 3 ust. 4 – powinno to następować niezwłocznie).

Art. 71 projektu

Dostrzegając pozytywne rozwiązania płynące z kompleksowego uregulowania kwestii sprawowania nadzoru nad wszystkimi uczestnikami rynku dystrybucji organ nadzoru wskazuje na zasadność, z uwagi na specyfikę regulacji, jej cel i adresatów, przyjęcia odrębnej regulacji dotyczącej kontroli zakładów ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów oraz podmiotów prowadzących działalność brokerską. Z uwagi na powyższe proponuje się nadanie art. 71 następującego brzmienia:

„Art. 71.1. Organ nadzoru może przeprowadzić kontrolę działalności zakładu ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów (agentów rynku ubezpieczeniowego).

2. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, sprawdzeniu podlega zgodność działalności z przepisami prawa i obejmuje w szczególności:

- 1) prawidłowość zawierania umów agencyjnych, postanowienia umów agencyjnych oraz postanowienia udzielanych pełnomocnictw;
- 2) terminowość składania wniosku o wpis do rejestru agentów ubezpieczeniowych podmiotu, z którym została zawarta umowa agencyjna;
- 3) terminowość składania wniosku o dokonanie wpisu zmian do rejestru agentów ubezpieczeniowych;
- 4) terminowość składania wniosku o wykreślenie podmiotu z rejestru agentów ubezpieczeniowych;
- 5) prawidłowość danych dotyczących agentów ubezpieczeniowych, przekazanych do organu nadzoru przez zakład ubezpieczeń wraz z wnioskiem o wpis do rejestru, zmianę danych w rejestrze albo wykreślenie z rejestru;
- 6) przestrzeganie przez agentów ubezpieczeniowych wymogu wykonywania czynności agencyjnych przez osoby fizyczne spełniające warunki określone w art. 21 ust. 1;
- 7) w przypadku korzystania przez zakład ubezpieczeń z usług agentów ubezpieczeniowych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej - sprawdzenie, czy agent ubezpieczeniowy wykonuje działalność agencyjną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z art. 45;
- 8) przestrzeganie przez agentów ubezpieczeniowych wymogu określonego w art. 21 ust. 2.

3. W przypadku zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska, wykonującego działalność ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów rozdziału 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, na potrzeby kontroli i nadzoru nad działalnością tego zakładu ubezpieczeń w zakresie korzystania z agentów ubezpieczeniowych, stosuje się odpowiednio art. 214 oraz art. 333 ust. 4-8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.”.

W projektowanym art. 71 ust. 2 pkt 1 zrezygnowano z dookreślenia, iż kontrola zakładu ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych obejmuje prawidłowość zawierania umów agencyjnych pod względem zgodności z przepisami prawa.

Każdy z ujętych ww. przepisie obszarów jest kontrolowany pod względem zgodności z przepisami prawa.

Z kolei po art. 71 proponuje się dodanie odrębnego przepisu odnoszącego się do kontroli działalności brokerskiej prowadzonej w sposób szerszy niż w stosunku do zakładów ubezpieczeń w zakresie korzystania z usług agentów, obejmującej również kwestie badania stanu majątkowego brokera, w następującym brzmieniu:

- „1. Organ nadzoru może przeprowadzić kontrolę działalności i stanu majątkowego brokera, w zakresie tej działalności.
2. W ramach kontroli działalności brokerskiej sprawdzeniu podlega zgodność prowadzonej działalności z przepisami prawa i stan majątkowy.
3. Organ nadzoru może nałożyć na brokera sankcje, o których mowa w art. 83 ust. 2 przypadku odmowy poddania się kontroli lub utrudniania czynności kontrolnych.”

Projektowany ust. 3 art. 72, jako przepis wspólny dla kontroli zakładów ubezpieczeń i brokerów, mógłby znaleźć swe miejsce w obecnym art. 73 jako dodatkowy ustęp.

Art. 75 projektu

Przepisy odnoszące się do przeprowadzania kontroli powinny zostać ujednocnione z analogicznym art. 343 i następane ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Art. 77 projektu

Procedura odbioru protokołu określona w ust. 5 art. 77 projektu, jest stosowana w stosunku do działalności brokerskiej na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, a jej utrzymanie w ocenie organu nadzoru, ze względu na specyfikę adresatów, jest jak najbardziej zasadne. Należy jednak wskazać, iż proponowana regulacja ust. 5 nie powinna mieć zastosowania podczas kontroli zakładów ubezpieczeń, ponieważ zasady doręczania protokołu zostały określone w art. 348 ust. 4 i 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej i w tym zakresie przepisy obu ustaw powinny być jednolite.

Proponuje się zatem nadanie ustępowi 5 następującego brzmienie:

„5. Do doręczenia protokołu kontroli działalności brokerskiej odpowiednio stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące doręczeń, z zastrzeżeniem, że organ nadzoru może uznać protokół za doręczony w przypadku, gdy podmiot kontrolowany uchyla się od odebrania protokołu.”

oraz dodanie kolejnych ustępów po ust. 5 w następującym brzmieniu:

„6. Osoba upoważniona przez organ zarządzający zakładem ubezpieczeń lub zakładem reasekuracji potwierdza odbiór protokołu kontroli na jednym egzemplarzu protokołu podpisanym przez inspektora kierującego zespołem inspekcyjnym. Osoby te parafują każdą stronę protokołu.

7. Jeżeli zakład ubezpieczeń i zakład reasekuracji odmawiają lub uchylają się od odebrania protokołu kontroli, organ nadzoru wzywa na piśmie zakład ubezpieczeń i zakład reasekuracji do odebrania protokołu, wyznaczając termin nie krótszy niż 7 dni do dokonania tej czynności. W przypadku bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu protokół uważa się za doręczony z upływem ostatniego dnia tego terminu.”

Art. 83 projektu

Istotną kwestią nadzorczą wymagającą uregulowania w omawianym ustępie jest brak możliwości nałożenia kary pieniężnej na brokera będącego osobą prawną, który nie uzyskał w

ustawowym czasie prowizji stanowiącej podstawę do ustalania wysokości kary pieniężnej. Realizacja ustawowych obowiązków organu nadzoru w powyższej sytuacji jest niemożliwa do wykonania. Z tego względu konieczne jest dodanie przepisu umożliwiającego nałożenie kary pieniężnej na brokera, który odmawia udzielenia wymaganych informacji o prowizji lub brokera o niskiej aktywności, który nie uzyskuje prowizji.

Proponuje się zatem nadanie ustępowi 2 następującego brzmienia:

„2. W razie odmowy udzielenia wyjaśnień i informacji, o których mowa w art. 82 ust. 1 pkt 2 oraz wykonywania działalności brokerskiej z naruszeniem przepisów prawa, organ nadzoru może nałożyć, w drodze decyzji:

1) na członka zarządu lub prokurenta brokera będącego osobą prawną – karę pieniężną do wysokości dziesięciokrotnego ostatnio ogłoszonego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw;

2) na brokera będącego osobą prawną – karę pieniężną do wysokości trzykrotnej prowizji uzyskanej za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary, a w przypadku gdy nie uzyskał prowizji lub nie przekazał informacji o wysokości uzyskanej prowizji – do wysokości 100 000 złotych;

3) na brokera będącego osobą fizyczną – karę pieniężną do wysokości dziesięciokrotnego ostatnio ogłoszonego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw.”

Art. 84 projektu

W ust. 1 należy wskazać, jaki jest cel wydania przez organ nadzoru zalecenia. Proponuje się następujące brzmienie przepisu:

„1. Organ nadzoru może wydawać zalecenia mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i dostosowanie działalności dystrybutora ubezpieczeń i dystrybutora reasekuracji do przepisów prawa, w przypadku: (...)”.

Art. 85 projektu

Wątpliwości budzi koncepcja, zgodnie z którą stosowanie sankcji może nastąpić wyłącznie w efekcie wydania zalecenia, jego niewykonania, a następnie wydania decyzji zobowiązującej do wykonania zalecenia i jej niewykonania. W ocenie organu nadzoru nie odpowiada to wymogom Dyrektywy 2016/97, która wymaga wprowadzenia sankcji w przypadku nieprzestrzegania przepisów prawa krajowego wdrażających Dyrektywę. Podkreślić należy, że wydanie zalecenie jest sankcją.

W ust. 1 w pkt 1, 2 i 3 zbędny jest wyraz „odpowiedzialności”.

Pkt 4 w ust. 1 jest niespójny z wprowadzeniem do ust. 1. We wprowadzeniu mowa jest, że środki nadzorcze można zastosować w razie niewykonania decyzji zobowiązującej do wykonania zalecenia, zaś w pkt 4 mowa jest o dystrybutorze dokonującym naruszenia prawa. Podkreślić należy, że niewykonanie decyzji nie jest naruszeniem prawa.

W ust. 3 należy wskazać prawidłową datę, to jest 23 lutego 2018 r.

Art. 86

We wprowadzeniu mowa jest o środkach nakładanych na dystrybutora, i wymienia się w związku z tym art. 83 projektu ustawy. Tymczasem przewidziany tamże środek nie dotyczy dystrybutora, lecz podmiotu (zakładu ubezpieczeń) korzystającego z usług dystrybutora.

Art. 88

Do ust. 1 odpowiednie zastosowanie ma uwaga zgłoszona do art. 86.

W ust. 1 powinna być mowa nie o publikacji decyzji, lecz informacji o wydaniu decyzji. Konsekwentnie ust. 2, 3 i 5 nie powinien odnosić się do decyzji, tylko do publikowanej informacji o wydaniu decyzji.

Art. 90 projektu

Ust. 1 pkt 2 posługuje się nieprawidłowo pojęciem „czynności agenta ubezpieczeniowego”, zaś przepis ten winien mówić o „czynnościach agencyjnych”.

Art. 92 projektu

W przypadku, o którym mowa w proponowanym przepisie art. 21 ust. 5b ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, należy powiązać termin dostarczenia klientowi wyniku badania odpowiedności produktu, o którym mowa w art. 21 ust. 1 tej ustawy, z terminami na odstąpienie od umowy wynikającymi z art. 40 ust 1 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta. Należy bowiem wskazać, że uzyskanie informacji na temat preferencji i potrzeb klienta w zakresie ubezpieczeniowych umów inwestycyjnych (o których mowa w art. 30 ust 1 Dyrektywy 2016/97), powinno poprzedzać przedstawienie konkretnej oferty, za wyjątkiem sytuacji, kiedy klient odmawia udzielenia takich informacji. Sytuacja, w której umowa zawierana jest na odległość, zaś ocena, czy umowa jest adekwatna do potrzeb klienta następuje po zawarciu umowy, jest odstępstwem od zasady przewidzianej w dyrektywie. Dlatego konsument powinien mieć możliwość odstąpienia od umowy, bez ponoszenia żadnych kosztów, w terminie bieżącym od chwili otrzymania oceny adekwatności produktu. W ocenie organu nadzoru możliwość bezkosztowego odstąpienia od umowy powinna być zachowana nawet w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 4 ustawy o prawach konsumenta, tak aby konsument po rozpoczęciu ochrony ubezpieczeniowej oraz otrzymaniu informacji na temat adekwatności produktu, chcąc odstąpić od umowy nie ponosił kosztów prowizji pośrednika. W realiach rynkowych wypłata prowizji dla pośrednika powinna być bowiem rozłożona w czasie, jak również wstrzymana do czasu upływu terminu na odstąpienie od umowy. Pozostawienie możliwości żądania pokrycia kosztów umowy w przypadku rozpoczętego za zgodą konsumenta świadczenia usług przed upływem terminów na jej odstąpienie, w połączeniu z otrzymaniem propozycji wraz z uzasadnieniem, o której mowa w art. 21, już po zawarciu umowy, może w rezultacie doprowadzić do sytuacji, w której żaden produkt nie jest odpowiedni do oczekiwań konsumenta, o czym dowiaduje konsument się już po jej zawarciu i rozpoczęciu wykonywania (z czym wiąże się obowiązek pokrycia „wynagrodzenia lub ceny za usługę wykonaną” czyli np. prowizji pośrednika).

Ponadto, ust. 5a oraz art. 5b powinny wprost zawierać odwołanie do ust. 4 art. 21, tak aby nie było żadnych wątpliwości, że również informacja o tym, że żaden produkt nie jest adekwatny dla potrzeb klienta, powinna zostać udzielona na piśmie lub na innym trwałym nośniku.

Przepis przewiduje dodanie art. 24a do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Zgodnie z dodawanym przepisem informacja o opłatach pobieranych przez zakład ubezpieczeń ma obejmować również informację o kosztach dystrybucji umowy ubezpieczenia – zarówno jako element informacji o treści umowy ubezpieczenia działu I grupy 3 (art. 22 ust. 2 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) jak i element treści takiej umowy ubezpieczenia (art. 23 ust. 1 pkt 5 i art. 24 ust. 1 pkt 7 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej). Przyjęta metoda regulacji nie wydaje się jednak optymalna z punktu widzenia jasności regulacji. Dlatego też wydaje się, że lepszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie informacji o koszcie dystrybucji ubezpieczenia jako odrębnego punktu we wspomnianych wyżej artykułach ustawy o działalności ubezpieczeniowej

i reasekuracyjnej, wymieniających obligatoryjne elementy umowy ubezpieczenia działu I grupy 3 oraz obligatoryjne elementy informacji o takiej umowie.

Przepis art. 92 pkt 6 uzupełnia zawarty w art. 46 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej katalog obszarów, w których zakład ubezpieczeń powinien posiadać pisemne regulacje o obszar dystrybucji ubezpieczeń, w tym również poprzez agentów ubezpieczeniowych w rozumieniu art. 13 i art. 21 projektu. Oba przywołane przepisy projektu odnoszą się do osób wykonujących czynności agencyjne (w przypadku art. 13 – również czynności brokerskie), nie zaś do agentów ubezpieczeniowych. Dlatego wydaje się, że niniejsze odwołanie wymaga korekty.

Art. 94 projektu

Przepis rozszerza definicję podmiotu rynku finansowego zawartą w art. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (dalej: ustawa o rozpatrywaniu reklamacji) o pośredników ubezpieczeniowych oraz agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające. Jak się wydaje modyfikacja ta ma służyć realizacji obowiązku ustanowienia bezstronnych i niezależnych procedur reklamacyjnych i odszkodowawczych w celu rozstrzygnięcia sporów między klientami a dystrybutorami, czego m.in. wymaga art. 15 ust 1 Dyrektywy 2016/97. Wydaje się jednak, że zaproponowana zmiana nie realizuje postulatu zawartego w dyrektywie. Osoba fizyczna korzystająca z usług pośrednika ubezpieczeniowego nie jest bowiem klientem podmiotu rynku finansowego w rozumieniu ustawy o rozpatrywaniu reklamacji. Wydaje się zatem zasadne rozszerzenie definicji „klienta podmiotu rynku finansowego” o klientów pośredników ubezpieczeniowych.

Dodać należy, że obecnie klientem podmiotu rynku finansowego w rozumieniu ustawy o rozpatrywaniu reklamacji może być wyłącznie osoba fizyczna. Jeżeli zasada ta miałaby pozostać aktualna również po rozszerzeniu definicji klienta podmiotu rynku finansowego o klienta pośrednika ubezpieczeniowego, wówczas istnieje ryzyko, iż art. 15 ust 1 Dyrektywy 2016/97 nie będzie w pełni implementowany. Wspomniany przepis Dyrektywy 2016/97 operuje bowiem ogólnym pojęciem „klient”, nie dookreślając go bliżej. Można więc zasadnie twierdzić, iż Dyrektywa 2016/97 obliguje państwa członkowskie do ustanowienia procedur reklamacyjnych i odwoławczych, dostępnych dla wszystkich klientów zakładów ubezpieczeń, a nie tylko osób fizycznych.

Rozdział 9 projektu

Proponuje się dodanie w rozdziale 9 przepisów regulujących sytuację pośredników będących osobami prawnymi w odniesieniu do kwestii wyznaczenia członków zarządu odpowiedzialnych za dystrybucję. Z uwagi na nałożenie na ww. pośredników nowych wymogów w zakresie wskazania członków zarządu odpowiedzialnych za dystrybucję oraz konieczność uwzględniania tych danych w rejestrze agentów i brokerów zasadne jest wprowadzenie regulacji w zakresie automatycznego uwzględnienia przez organ nadzoru już posiadanych informacji rejestrowych. Proponuje się następujące brzmienie przepisów przejściowych w tym zakresie:

„Członkowie zarządu brokera, którzy w dniu wejścia w życie ustawy byli wpisani do rejestru brokerów ubezpieczeniowych, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2077) i spełniali warunki określone w art. 28 ust. 3 pkt 1 lit. e i f albo w ust. 5a lub 5b ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym zostają wpisani do rejestru brokerów jako członkowie zarządu odpowiedzialni odpowiednio za dystrybucję ubezpieczeń lub dystrybucję reasekuracji.

„Członkowie zarządu agenta, którzy w dniu wejścia w życie ustawy byli wpisani do rejestru agentów ubezpieczeniowych, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym i spełniali warunki określone w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym zostają wpisani do rejestru agentów jako członkowie zarządu odpowiedzialni za dystrybucję ubezpieczeń.”

Ocena skutków regulacji.

Organ nadzoru wnosi o zmianę stanowiska zawartego w Ocenie Skutków Regulacji z dnia 1 grudnia 2016 r. do projektu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń. W części 6 – Wpływ na sektor finansów publicznych wskazano, iż „Zadania nałożone na KNF powinny zostać zrealizowane w ramach obecnych zasobów kadrowych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.” oraz iż „Dodatkowe wymagania wynikające z projektowanej ustawy nie wykraczają znacząco poza zadania obecnie realizowane. W ramach dodatkowych zadań KNF będzie zobowiązany m.in. uruchomić internetowy system rejestracji pośredników ubezpieczeniowych oraz monitorować rynek produktów ubezpieczeniowych.”

Projekt ustawy nakłada na organ nadzoru szereg dodatkowych obowiązków, których wykonanie bez zwiększenia środków na ich realizację będzie poważnie utrudnione. Nowe zadania przewidziane w opiniowanym projekcie – między innymi w Rozdziale 5 oraz w art. 65 projektu wymagają przyznania organowi nadzoru dodatkowych środków i etatów. Zwiększenie nakładów finansowych i osobowych będzie w szczególności konieczne ze względu na rozszerzenie zakresu danych zbieranych i przetwarzanych w rejestrze agentów i brokerów. W ramach nowych obowiązków wprowadzane będą m. in. informacje na temat danych akcjonariuszy, podmiotów powiązanych oraz członków zarządu wyznaczonych jako osoby odpowiedzialne za dystrybucję. Należy nadmienić, że poważną inwestycję stanowić będzie stworzenie od podstaw rejestru dystrybutorów. Z uwagi na powyższe w ocenie organu nadzoru w OSR należy uwzględnić informację o konieczności wyasygnowania dodatkowych środków w ramach sektora finansów publicznych.

Z poważaniem,
PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Marek Chrzanowski

